

Денис СЕЙДАЛІЄВ,
приватний нотаріус Кельменецького районного
нотаріального округу Чернівецької області

ПРО ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК ПРИ ЗНЯТТІ З ОБЛІКУ ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ВНЕСКУ НА ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ТА З ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ПРИВАТНИХ НОТАРІУСІВ, ЩО ПРИПИНЯЮТЬ СВОЮ НОТАРІАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ



На допомогу нотаріусам, які припиняють свою приватну нотаріальну діяльність, для спрощення вирішення питань, що виникають з органами ДФС, є необхідність акцентувати увагу таких нотаріусів на окремих моментах.

Органи ДФС, як правило, наполягають на проведенні документальних позапланових перевірок при знятті з обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та з податкового обліку приватних нотаріусів, що припиняють свою нотаріальну діяльність, у разі подання такими нотаріусами відповідних заяв (за формою 8-ОПП та формою 7-ЄСВ). Зазначені перевірки органи ДФС намагаються провести після того, як нотаріальна діяльність у статусі приватного нотаріуса вже припинена, а відповідні справи передані в архів.

Відповідно до п. 14.1 Правил ведення нотаріального діловодства, затверджених наказом Міністерства юстиції України 22.12.2010 № 3253/5 (далі — Правила діловодства), документи нотаріального діловодства та архів приватного нотаріуса є власністю держави і перебувають у володінні та користуванні приватного нотаріуса у зв'язку зі здійсненням ним нотаріальної діяльності.

Згідно з вимогами п. 4.10 Правил діловодства приватний нотаріус, нотаріальна діяльність якого припинена (у тому числі

у зв'язку з анулюванням свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю), зобов'язаний протягом одного місяця з дня одержання копії наказу передати до державного нотаріального архіву усі документи діловодства та архіву приватного нотаріуса. Справи (наряди) повинні бути сформовані та передані до державного нотаріального архіву відповідно до цих Правил.

Відповідно до п. 10.1 Правил діловодства формування справ передбачає групування виконаних документів у справи (наряди) **відповідно до номенклатури справ** контори, приватного нотаріуса (додаток 31), складеної **на підставі Типової номенклатури справ державної нотаріальної контори та приватного нотаріуса**. Типова номенклатура передбачає заведення справи (наряду) під назвою «Первинні документи і додатки до них, що фіксують факт виконання господарських операцій і стали підставою для записів у реєстрах бухгалтерського обліку та податкових документах (касові, банківські документи, ордери, повідомлення банків і переказні вимоги, виписки банків, корінці квитанцій, банківських чекових книжок, нарядів на роботу, акти про приймання, здавання і списання майна, матеріалів, квитанції і накладні з обліку товарно-матеріальних цінностей, рахунки-фактури, авансові звіти тощо)» з номером індексу 01-14.

Таким чином, при припиненні приватної нотаріальної діяльності такі приватні нотаріуси, на виконання вищезазначених вимог та наказу відповідного Головного територіального управління юстиції, здійснюють всі необхідні дії з передачі архіву відповідно до вимог чинного законодавства України.

Враховуючи викладене, надати необхідні для перевірки оригінали документів відповідно до абз. 2 п. 1.3 Порядку оформлення результатів документальних перевірок щодо дотримання податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби, платниками податків — фізичними особами, затвердженого наказом Міністерства фінансів України 14.03.2013 № 395 (далі — Порядок оформлення перевірок), не вбачається можливим у зв'язку з відсутністю доступу до цих документів.

Варто зазначити, що згідно з п. 78.1 ст. 78 Податкового кодексу України (далі — ПК) документальна позапланова перевірка здійснюється за наявності такої підстави, як (у моєму випадку): «розпочато процедуру реорганізації юридичної особи (крім перетворення), **припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця**, закриття постійного представництва чи відокремленого підрозділу юридичної особи, в тому числі іноземної компанії, організації, порушено провадження у справі про визнання банкрутом платника податків або подано заяву про зняття з обліку платника податків».

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про нотаріат» нотаріус — це уповноважена державою **фізична особа**, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, зокрема посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності, а також здійснює функції державного реєстратора прав на нерухоме майно у порядку та випадках, встановлених Законом України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх

обтяжень». **Нотаріус не може займатися підприємницькою**, адвокатською діяльністю, бути засновником адвокатських об'єднань, перебувати на державній службі або службі в органах місцевого самоврядування, у штаті інших юридичних осіб, а також виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності.

Таким чином, нотаріус не належить до такого кола суб'єктів, як **юридичні особи** або **фізичні особи — підприємці**.

Крім того, п.п. 6 п. 11.22 Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України 09.12.2011 № 1588 (далі — Порядок обліку), який розроблений на виконання норм Податкового кодексу України і який йому не суперечить, передбачено, що «...**після державної реєстрації припинення підприємницької діяльності** фізична особа продовжує обліковуватись у контролюючих органах як фізична особа — платник податків, яка отримувала доходи від провадження підприємницької діяльності.

Така фізична особа має забезпечити остаточні розрахунки з податків від провадження підприємницької діяльності, в установлені строки подати відповідному контролюючому органу річну податкову декларацію за звітний рік, у якому проведено державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця.

Контролюючий орган **може** призначити та провести документальну перевірку **такої фізичної особи** — платника податків за наявності підстав та з урахуванням строків давності, передбачених Податковим кодексом України. При цьому варто враховувати, що інші підпункти п. 11.22 Порядку обліку розрізняють такі терміни, як «**реєстрація припинення підприємницької діяльності фізичної особи**» та «**реєстрація припинення незалежної професійної діяльності фізичної особи**». Отже, можна дійти висновку, що наведений п.п. 6 не передбачає можливості проведення перевірки у фізичних осіб, які припиняють свою незалежну професійну діяльність і стосується тільки фізичних осіб, які припиняють підприємницьку діяльність.

Щодо зняття з обліку платника єдиного внеску та можливості проведення в нього перевірки

Відповідно до ч. 1 ст. 5 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» облік осіб, зазначених у пунктах 1, 4, 5 частини першої статті 4 цього Закону, ведеться в **порядку**, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової та митної політики за погодженням з Пенсійним фондом та фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Таким порядком є Порядок обліку платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 24.11.2014 № 1162 (далі — Порядок обліку платників ЄСВ).

Пунктом 1 розділу 5 Порядку обліку платників ЄСВ передбачено, що у разі прийняття відповідними органами (особами) рішення про ліквідацію, припинення діяльності платників єдиного внеску, на яких не поширюється дія Закону № 755, платник єдиного внеску зобов'язаний у десятиденний строк з дня прийняття відповідного рішення подати до контролюючого органу заяву про зняття з обліку платника єдиного внеску за формою № 7-ЄСВ згідно з додатком 4 до цього Порядку.

Відповідно п. 3 розділу 5 Порядку обліку платників ЄСВ отримавши заяву за формою № 7-ЄСВ (додаток 4), контролюючий орган **у строк, зазначений у пункті 1 цього розділу** (тобто у десятиденний строк), проводить позапланову документальну перевірку щодо правильності нарахування та сплати єдиного внеску або звірення розрахунків з фізичними особами, які забезпечують себе роботою самостійно.

Частина 1 ст. 251 Цивільного кодексу України визначає, що строком є певний період у часі, зі спливом якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення.

Враховуючи викладене, Порядок обліку платників ЄСВ не передбачає продовження строку для проведення перевірки, у разі його пропуску та можливість її проведення після встановленого строку.

Крім того, відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 13 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» органи доходів і зборів мають право проводити перевірки на підприємствах, в установах і організаціях, у осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, фізичних осіб — підприємців бухгалтерських книг, звітів, кошторисів та інших документів про нарахування, обчислення та сплату єдиного внеску, достовірності відомостей, поданих до Державного реєстру, отримувати необхідні пояснення, довідки і відомості (зокрема письмові) з питань, що виникають під час такої перевірки. Документальні та камеральні перевірки проводяться у порядку, встановленому **Податковим кодексом України**.

Порядок проведення документальних позапланових перевірок встановлений вищенаведеною ст. 78 ПК.

Підпункт 81.1 ПК встановлює, що посадові особи контролюючого органу мають право приступити до проведення документальної виїзної перевірки, фактичної перевірки **за наявності підстав для їх проведення, визначених цим Кодексом**. Непред'явлення або ненадіслання у випадках, визначених цим Кодексом, платнику податків (його посадовим (службовим) особам або його уповноваженому представнику, або особам, які фактично проводять розрахункові операції) цих документів або пред'явлення зазначених документів, **що оформлені з порушенням вимог, встановлених цим пунктом, є підставою для недопущення посадових (службових) осіб контролюючого органу до проведення документальної виїзної або фактичної перевірки**.

Згідно з п. 85.1 ст. 85 ПК забороняється витребування документів від платника податків будь-якими посадовими (службовими) особами контролюючих органів у випадках, не передбачених цим Кодексом.

Відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи **зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України**. ✎